
HYVÄKSYTYT TEKSTIT

Väliaikainen painos

P9_TA-PROV(2019)0021

Euroopan muistiperinnön merkitys Euroopan tulevaisuudelle

Euroopan parlamentin päätöslauselma 19. syyskuuta 2019 Euroopan muistiperinnön merkityksestä Euroopan tulevaisuudelle (2019/2819(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon yleismaailmalliset ihmisoikeusperiaatteet ja perusperiaatteet, joita Euroopan unioni noudattaa yhteisiin arvoihin perustuvana yhteisönä,
- ottaa huomioon komission ensimmäisen varapuheenjohtajan Frans Timmermansin ja komissaari Věra Jourován 22. elokuuta 2019 antaman lausuman kaikkien totalitaaristen ja autoritaaristen järjestelmien uhrien Euroopan laajuisena muistopäivänä,
- ottaa huomioon 10. joulukuuta 1948 annetun Yhdistyneiden kansakuntien yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen,
- ottaa huomioon 12. toukokuuta 2005 antamansa päätöslauselman toisen maailmansodan päättymisen (8. toukokuuta 1945) 60. vuosipäivästä Euroopassa¹,
- ottaa huomioon 26. tammikuuta 2006 annetun Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen päätöslauselman 1481 tarpeesta totalitaaristen kommunistihallintojen rikosten kansainväliseen tuomitsemiseen,
- ottaa huomioon 28. marraskuuta 2008 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/913/YOS rasismiin ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmaisujen torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin²,
- ottaa huomioon 3. kesäkuuta 2008 annetun Prahan julistuksen eurooppalaisesta omastatunnosta ja kommunismista,
- ottaa huomioon 23. syyskuuta 2008 esittämänsä kannanoton elokuun 23. päivän julistamiseen stalinismin ja natsismin uhrien eurooppalaiseksi muistopäiväksi³,

---

¹ EUVL C 92 E, 20.4.2006, s. 392.

² EUVL L 328, 6.12.2008, s. 55.

³ EUVL C 8 E, 14.1.2010, s. 57.

- ottaa huomioon 2. huhtikuuta 2009 antamansa päätöslauselman eurooppalaisesta omastatunnosta ja totalitarismista¹,
  - ottaa huomioon 22. joulukuuta 2010 annetun komission kertomuksen totalitaaristen hallintojen tekemien rikosten muiston säilyttämisestä Euroopassa (COM(2010)0783),
  - ottaa huomioon 9. ja 10. kesäkuuta 2011 annetut neuvoston päätelmät Euroopan totalitaaristen järjestelmien tekemien rikosten muistamisesta,
  - ottaa huomioon 23. elokuuta 2011 totalitaaristen järjestelmien uhrien eurooppalaisen muistopäivän johdosta annetun Varsovan julistuksen,
  - ottaa huomioon EU:n jäsenvaltioiden hallitusten edustajien 23. elokuuta 2018 antaman yhteisen julkilausuman kommunismin uhrien muistoksi,
  - ottaa huomioon 13. tammikuuta 1983 antamansa historiallisen päätöslauselman Viron, Latvian ja Liettuan tilanteesta vastauksena 45 Baltian maiden kansalaisen esittämään vetoomukseen,
  - ottaa huomioon eri kansallisten parlamenttien antamat päätöslauselmat ja julistukset totalitaaristen kommunistihallintojen rikoksista,
  - ottaa huomioon työjärjestyksen 132 artiklan 2 ja 4 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että tänä vuonna tulee kuluneeksi 80 vuotta toisen maailmansodan syttymisestä ja että tämä sota aiheutti ennenkokemattoman määrän inhimillistä kärsimystä sekä johti eurooppalaisten valtioiden vuosikymmeniä kestäneeseen miehitykseen;
- B. ottaa huomioon, että kommunistinen Neuvostoliitto ja natsi-Saksa allekirjoittivat 80 vuotta sitten 23. elokuuta 1939 Molotov-Ribbentrop-sopimuksena tunnetun hyökkäämättömyyssopimuksen ja sen salaisen lisäpöytäkirjan, jossa ne jakoivat Euroopan ja itsenäisten valtioiden alueet näiden kahden totalitaarisen hallinnon kesken ja ryhmittelivät ne etupiireihin, mikä pohjusti toisen maailmansodan syttymistä;
- C. ottaa huomioon, että Molotov-Ribbentrop-sopimuksen ja sen jälkeen 28. syyskuuta 1939 tehdyn natsi-Saksan ja Neuvostoliiton raja- ja ystävyyssopimuksen välittömänä seurauksena ensin Hitler ja kahden viikon kuluttua siitä Stalin hyökkäsivät Puolaan, joka menetti itsenäisyytensä ja jonka kansa joutui kokemaan ennennäkemättömän tragedian, ja kommunistinen Neuvostoliitto aloitti 30. marraskuuta 1939 hyökkäyssodan Suomea vastaan sekä kesäkuussa 1940 miehitti ja liitti alueeseensa Romanian osia, joita ei koskaan palautettu, ja liitti Liettuan, Latvian ja Viron itsenäiset tasavallat omaan alueeseensa;
- D. ottaa huomioon, että natsihallinnon kukistumisen jälkeen ja toisen maailmansodan päätyttyä osa Euroopan maista pystyi aloittamaan jälleenrakennuksen ja sovinnonteon, kun taas osa jäi puoleksi vuosisadaksi diktatuurin alle – jotkin Neuvostoliiton suoran miehitysvallan tai vaikutuksen alaisuuteen – ja niiltä riistettiin vapaus,

---

¹ EUVL C 137 E, 27.5.2010, s. 25.

itsemääräämisoikeus, arvokkuus, ihmisoikeudet sekä sosiaalinen ja taloudellinen kehitys;

- E. ottaa huomioon, että vaikka natsihallinnon rikokset arvioitiin ja niistä langetettiin rangaistuksia Nürnbergin oikeudenkäynneissä, on edelleen kiireellisesti tarpeen lisätä tietoisuutta stalinismin ja muiden diktatuurien rikoksista ja arvioida ja tutkia niitä sekä moraaliselta että oikeudelliselta kannalta;
- F. ottaa huomioon, että joissakin jäsenvaltioissa kommunistinen ja natsi-ideologia on kielletty lailla;
- G. katsoo, että Euroopan yhdentyminen on alusta alkaen toiminut vastauksena kahden maailmansodan ja holokaustiin johtaneen natsien hirmuvallan aiheuttamaan kärsimykseen sekä totalitaaristen ja epädemokraattisten kommunistihallintojen leviämiseen Keski- ja Itä-Euroopassa, ja lisäksi se on ollut tapa yhteistyön ja yhdentymisen avulla päästä eroon syvistä jakolinjoista ja vihamielisyydestä sekä lopettaa sodat ja turvata demokratia Euroopassa; toteaa, että Neuvostoliiton miehityksestä ja kommunistisista diktatuureista kärsineille Euroopan maille EU:n laajentuminen vuodesta 2004 lähtien on merkinnyt paluuta osaksi eurooppalaista perhettä, johon ne kuuluvat;
- H. katsoo, että Euroopan traagisen menneisyyden muistot on säilytettävä, jotta voitaisiin kunnioittaa uhreja, tuomita syylliset ja luoda pohja totuuteen ja muistamiseen perustuvalla sovinnolla;
- I. katsoo, että totalitaaristen hallintojen uhrien muistaminen sekä kommunisti-, natsi- ja muiden diktatuurien tekemiin rikoksiin liittyvän yhteisen eurooppalaisen perinnön tunnustaminen ja tiedostaminen on elintärkeää Euroopan ja sen kansojen yhtenäisyyden kannalta sekä sen kannalta, että saadaan vahvistettua Euroopan kykyä torjua nykyajan ulkoisia uhkia;
- J. ottaa huomioon, että 30 vuotta sitten 23. elokuuta 1989 Baltian maissa järjestettiin Molotov-Ribbentrop-sopimuksen 50. vuosipäivänä Baltian ketjuksi kutsuttu tapahtuma, jossa totalitaaristen hallintojen uhreja muistettiin ennennäkemättömässä mielenilmauksessa, jossa kaksi miljoonaa liettualaista, latvialaista ja virolaista otti toisiaan kädestä ja muodosti Vilnasta Riian kautta Tallinnaan ulottuvan ihmisketjun;
- K. toteaa, että huolimatta siitä, että Neuvostoliiton kansanedustajien kongressi tuomitsi 24. joulukuuta 1989 Molotov-Ribbentrop-sopimuksen allekirjoittamisen sekä muut natsi-Saksan kanssa tehdyt sopimukset, Venäjän viranomaiset kiistivät vastuun tästä sopimuksesta ja sen seurauksista elokuussa 2019 ja antavat tällä hetkellä ymmärtää, että Puola, Baltian maat ja länsivallat olivat todellisia toisen maailmansodan alkuunpanijoita;
- L. katsoo, että totalitaaristen ja autoritaaristen hallintojen uhrien muistaminen sekä stalinisti-, natsi- ja muiden diktatuurien tekemiin rikoksiin liittyvän yhteisen eurooppalaisen perinnön tunnustaminen ja tiedostaminen on elintärkeää Euroopan ja sen kansojen yhtenäisyyden kannalta sekä sen kannalta, että saadaan vahvistettua Euroopan kykyä torjua nykyajan ulkoisia uhkia;

- M. ottaa huomioon, että avoimesti radikaalit, rasistiset ja muukalaisvihamieliset ryhmät ja poliittiset puolueet yllyttävät vihaan ja väkivaltaan yhteiskunnassa esimerkiksi levittämällä verkossa vihapuhetta, joka usein johtaa väkivallan, muukalaisvihamielisyyden ja suvaitsemattomuuden kasvuun;
1. muistuttaa, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklan mukaan unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina; muistuttaa, että nämä arvot ovat yhteisiä kaikille jäsenvaltioille;
  2. korostaa, että Euroopan historian tuhoisin sota, toinen maailmansota, oli suoraa seurausta natsi-Saksan ja Neuvostoliiton välillä 23. elokuuta 1939 tehdystä, Molotov-Ribbentrop-sopimuksena tunnetusta hyökkäämättömyyssopimuksesta ja sen salaisesta lisäpöytäkirjasta, jossa nämä kaksi maailmanvalloituksen pyrkintää totalitaarista hallintoa jakoivat Euroopan kahteen etupiiriin;
  3. palauttaa mieliin, että natsi- ja kommunistihallinnot toteuttivat joukkomurhia, kansanmurhia ja pakkosiirtoja ja että niiden vuoksi 1900-luvulla ihmiskunnan historiassa ennennäkemätön määrä ihmisiä menetti henkensä ja vapautensa; palauttaa mieliin myös natsihallinnon toteuttaman hirvittävän joukkotuhorikoksen holokaustin; tuomitsee mitä jyrkimmin natsi- ja kommunistihallintojen sekä muiden totalitaaristen hallintojen tekemät aseelliset hyökkäykset, rikokset ihmisyyttä vastaan ja laajamittaiset ihmisoikeusloukkaukset;
  4. ilmaisee syvän kunnioituksensa näiden totalitaaristen hallintojen jokaista uhria kohtaan ja kehottaa EU:n toimielimiä ja toimijoita tekemään kaikkensa, jotta varmistetaan, että totalitarismin hirvittävät rikokset ihmisyyttä vastaan ja järjestelmälle ominaiset vakavat ihmisoikeusloukkaukset muistetaan ja käsitellään tuomioistuimissa, sekä varmistamaan, että tällaiset rikokset eivät enää koskaan toistu; pitää erityisen tärkeänä menneisyyden muistojen säilyttämistä, koska sovintoa ei voi syntyä ilman muistamista, ja vahvistaa vastustavansa yhtenäisesti kaikkia totalitäärisiä hallintoja niiden ideologisesta taustasta riippumatta;
  5. kehottaa kaikkia EU:n jäsenvaltioita arvioimaan selkeästi ja periaatteellisesti totalitaaristen kommunistihallintojen ja natsihallinnon tekemät rikokset ja aseelliset hyökkäykset;
  6. tuomitsee kaikkien totalitaaristen ideologioiden, kuten natsismin ja stalinismin, ilmentämisen ja levittämisen EU:ssa;
  7. tuomitsee joissakin EU:n jäsenvaltioissa vallalla olevan historiallisen revisionismin ja natsien kanssa yhteistyötä tehneiden ihmisten ihannoinnin; on erittäin huolissaan siitä, että EU:ssa hyväksytään enenevässä määrin radikaalit ideologiat ja että rasismi, muukalaisviha ja muut suvaitsemattomuuden muodot ovat tehneet paluun; pitää huolestuttavina tietoja, jotka koskevat poliittisten johtajien, puolueiden ja lainvalvontaelinten yhteyksiä eri poliittisia kantoja edustaviin radikaaleihin, rasistisiin ja muukalaisvastaisiin liikkeisiin eräissä jäsenvaltioissa; kehottaa jäsenvaltioita tuomitsemaan mahdollisimman jyrkästi tällaisen toiminnan, koska se sotii EU:n rauhaa, vapautta ja demokratiaa koskevia arvoja vastaan;

8. kehottaa kaikkia jäsenvaltioita viettämään elokuun 23. päivänä totalitaaristen hallintojen uhrien eurooppalaista muistopäivää sekä EU:n että kansallisella tasolla ja lisäämään nuoremman sukupolven tietoisuutta näistä asioista sisällyttämällä totalitaaristen hallintojen historian ja näistä hallinnoista aiheutuneiden seurausten analysoinnin kaikkien koulujen opetussuunnitelmiin ja oppikirjoihin EU:ssa; kehottaa jäsenvaltioita tukemaan Euroopan vaikean menneisyyden dokumentointia esimerkiksi käännättämällä Nürnbergin oikeudenkäyntien pöytäkirjat kaikille EU:n kielille;
9. kehottaa jäsenvaltioita tuomitsemaan ja torjumaan kaikenlaisen holokaustin kiistämisestä, mukaan lukien natsien ja heidän kanssaan yhteistyötä tehneiden ihmisten tekemien rikosten trivialisoinnin ja vähättelemisen, sekä estämään trivialisoinnin poliittisessa ja mediassa käytävässä keskustelussa;
10. kehottaa luomaan yhteisen muistamisen kulttuurin, jossa tuomitaan menneiden fasististen, stalinististen ja muiden totalitaaristen ja autoritaaristen hallintojen rikokset, sillä näin voidaan vahvistaa kykyä torjua demokratiaan kohdistuvia nykyajan uhkia etenkin nuoremman sukupolven keskuudessa; kehottaa jäsenvaltioita edistämään valtavirtakulttuurin kautta valistusta yhteiskuntamme monimuotoisuudesta ja yhteisestä historiastamme, mukaan lukien toisen maailmansodan julmuuksista, kuten holokaustista, ja sen uhreihin useiden vuosien aikana kohdistetusta järjestelmällisestä epäinhimillistämisestä;
11. kehottaa lisäksi nimeämään toukokuun 25. päivän (Auschwitzin sankarin ratsumestari Witold Pileckin teloituksen vuosipäivä) totalitarisminvastaisen taistelun sankarien kansainväliseksi päiväksi, jolla osoitetaan kunnioitusta ja annetaan tunnustusta kaikille niille, jotka hirmuvaltaa vastaan taistelemalla osoittivat urheutensa ja todellisen rakkautensa ihmiskuntaa kohtaan, ja joka on myös tuleville sukupolville selkeä esimerkki oikeasta asenteesta totalitaarisen orjuuttamisen uhan edessä;
12. kehottaa komissiota antamaan tehokasta tukea jäsenvaltioissa toteutettaville historiallista muistia ja muistiperintöä koskeville hankkeille ja eurooppalaisen muistiperinnön ja omantunnon foorumin (Platform of European Memory and Conscience) toiminnalle sekä osoittamaan Kansalaisten Eurooppa -ohjelmasta riittävästi rahoitusta totalitarismin uhrien muiston vaalimisen tukemiseksi, kuten esitetään vuosien 2021–2027 perusoikeuksien ja arvojen ohjelmaa koskevassa parlamentin kannassa;
13. toteaa, että Euroopan yhdentymisen rauhan ja sovinnon mallina on ollut Euroopan kansojen oma valinta, jossa he sitoutuvat yhteiseen tulevaisuuteen, ja että Euroopan unionilla on erityinen vastuu demokratian sekä ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion periaatteiden kunnioittamisen edistämisestä ja turvaamisesta sekä Euroopan unionin sisällä että sen ulkopuolella;
14. huomauttaa, että Keski- ja Itä-Euroopan maat ovat EU:hun ja Natoon liittymisen myötä palanneet osaksi eurooppalaista vapaiden ja demokraattisten maiden perhettä ja samalla myös menestyneet EU:n avustuksella uudistusten ja sosioekonomisen kehityksen saralla; painottaa kuitenkin, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 49 artiklan mukaisesti myös muilla Euroopan valtioilla on oltava mahdollisuus valita tämä vaihtoehto;
15. katsoo, että Venäjä on edelleen kommunistisen totalitarismin suurin uhri ja että se ei pysty kehittymään demokraattiseksi valtioksi niin kauan kuin sen hallitus, poliittinen

eliitti ja poliittinen propaganda jatkavat kommunistien rikosten kaunistelua ja Neuvostoliiton totalitaarisen hallinnon ihannoitua; kehottaa tästä syystä Venäjän yhteiskuntaa hyväksymään traagisen menneisyytensä;

16. on syvästi huolissaan Venäjän nykyjohtoon pyrkimyksistä vääristellä historiallisia tosiseikkoja ja kaunistella Neuvostoliiton totalitaarisen hallinnon toteuttamia rikoksia ja pitää sitä vaarallisena osatekijänä demokraattista Eurooppaa vastaan suunnatussa informaatio sodassa, jolla pyritään synnyttämään jakolinjoja Eurooppaan; kehottaa sen vuoksi komissiota torjumaan päättäväisesti näitä pyrkimyksiä;
17. on huolissaan siitä, että totalitaaristen hallintojen symboleita käytetään edelleen julkisessa toiminnassa ja kaupallisissa tarkoituksissa, ja muistuttaa, että monet Euroopan maat ovat kieltäneet sekä natsi- että kommunistisymbolien käytön;
18. toteaa, että joissain jäsenvaltioissa on edelleen julkisilla paikoilla totalitaarisia hallintoja juhlistavia monumentteja ja muistomerkkejä (puistoja, aukioita, katuja, jne.) ja että tämä mahdollistaa toisen maailmansodan seurauksia koskevien historiallisten tosiseikkojen vääristelyn ja totalitaarisen poliittisen järjestelmän puolesta puhumisen;
19. tuomitsee sen, että ääriainekset ja muukalaisvihamieliset poliittiset voimat Euroopassa turvautuvat enenevässä määrin historiallisten tosiasioiden vääristelyyn ja käyttävät sellaista symboliikkaa ja retoriikkaa, jossa kuuluu totalitaarisen propagandan kaiku muun muassa rasismiin, antisemitismiin sekä seksuaalisia ja muita vähemmistöjä kohtaan tunnetun vihan muodossa;
20. kehottaa jäsenvaltioita kansallista oikeusjärjestystä ja oikeudenkäyttövaltaansa noudattaen huolehtimaan siitä, että ne noudattavat neuvoston puitepäätöksen säännöksiä ja ryhtyvät siten toimiin vihapuhetta ja väkivaltaa yleisillä paikoilla ja verkossa levittäviä järjestöjä vastaan, sekä tosiasiallisesti kieltämään uusfasisti- ja uusnatsiryhmät ja kaikki muut säätiöt tai yhdistykset, jotka ylistävät ja ihannoivat natsismia ja fasismia tai mitä tahansa muuta totalitarismin muotoa;
21. korostaa, että Euroopan traagista menneisyyttä olisi pidettävä moraalisena ja poliittisena innoittajana ratkottaessa nyky maailman haasteita, joihin kuuluvat taistelu oikeudenmukaisemman maailman puolesta, sellaisten avoimien ja suvaitsevaisten yhteiskuntien ja yhteisöjen luominen, joissa hyväksytään etniset, uskonnolliset ja seksuaaliset vähemmistöt, sekä pyrkimys siihen, että eurooppalaiset arvot hyödyttäisivät kaikkia;
22. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille, Venäjän duumalle ja itäisen kumppanuuden maiden parlamenteille.